

Μουσείο Μπενάκη-Πειραιώς: Διαδρομές Εικόνων 17ος - 19ος αιώνας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Σε κλίμα Χριστουγέννων άνοιξε τις πύλες της από τις 8 Δεκεμβρίου 2022 η έκθεση «Διαδρομές Εικόνων 17ος - 19ος αιώνας» στο [Μουσείο Μπενάκη](#) της Πειραιώς και με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Εικόνες που βγαίνουν από τις αποθήκες του μουσείου, αλλά και υλικό από δωρεές ιδιωτών σε αυτό, αναδεικνύουν την ποικιλομορφία τους στον ελληνορθόδοξο χώρο από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα όπως και την αντίληψη της κοινότητας που δημιουργούσε η ορθόδοξη ταυτότητα και την οποία μοιράζονταν πληθυσμοί με διαφορετικές παραδόσεις, πολιτική υπόσταση, ακόμη και γλώσσα.

Η έκθεση πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος **ERC RICONTRANS**, με κύριο φορέα υλοποίησης το **Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - ΙΤΕ**, κύρια ερευνήτρια την **Γιουλιάννα Μπόιτσεβα** και δεύτερο ανάδοχο το **Μουσείο Μπενάκη**. Την επιμελείται η **Αναστασία Δρανδάκη**, πανεπιστημιακός και επιμελήτρια των βυζαντινών και

μεταβυζαντινών συλλογών του **Μουσείου Μπενάκη**.

«Το κοινό βυζαντινό υπόβαθρο δημιουργούσε μια ενιαία παρακαταθήκη εικονογραφικών θεμάτων και τεχνικών λύσεων που εμπλουτίζονταν διαρκώς και με ποικίλους τρόπους, σε κάθε κέντρο παραγωγής, χωρίς ωστόσο να διαρρηγνύονται οι κοινές συνιστώσες που επέτρεπαν τη διακίνηση των εικόνων από τόπο σε τόπο και την κοινή χρήση τους στον ίδιο λατρευτικό χώρο, από την Ρωσία ως τα Επτάνησα, την Κρήτη και την Μικρά Ασία» σημειώνει η **Αναστασία Δρανδάκη**.

Με τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής εικόνων ξεκινά η πρώτη από τις πέντε ενότητες της έκθεσης. Εκπροσωπούνται η **Κρήτη και τα Επτάνησα, το 'Αγιο Όρος και η Μακεδονία, η Ήπειρος, ο χώρος του Αιγαίου, η Μόσχα, το Γιάροσλαβ**, αλλά και μεγάλα προσκυνήματα, τοπικά και υπερτοπικά, όπως οι 'Άγιοι Τόποι και η Ευαγγελίστρια της Τήνου.

Ιδιαίτερη ενότητα συγκροτούν τα έργα ιδιωτικής ευλάβειας, στα οποία εκφράζονται οι ιδιαίτερες αισθητικές προτιμήσεις και λατρευτικές πρακτικές των παραγγελιοδοτών. Αγαπημένοι προστάτες άγιοι, αντίγραφα θαυματουργών έργων και τοπικές λατρείες εκφράζουν την ποικιλομορφία εικονογραφίας και ύφους αλλά και την επικοινωνία μεταξύ περιοχών με πυκνούς ορθόδοξους πληθυσμούς και εκκλησιαστικά κέντρα.

Οι διαφορετικοί τρόποι πρόσληψης και αφομοίωσης στοιχείων της δυτικοευρωπαϊκής ζωγραφικής εξετάζονται σε διαφορετική ενότητα. Οι εκφάνσεις του διαλόγου με τη δυτική τέχνη αναδεικνύουν συγχρόνως τις ιδιαίτερες πολιτικές συνθήκες και την εμπορική δραστηριότητα κάθε περιοχής.

Η τέταρτη ενότητα μιλά για τις εικόνες στη συλλογή του **Αντώνη Μπενάκη**, τη σημασία τους στη συγκρότηση του μουσείου, μιας και βρίσκονται στην καρδιά των μουσειακών του συλλογών. Τον τρόπο που ο Μπενάκης αντιλαμβανόταν τις εικόνες, ο τρόπος έκθεσής τους στην πρώτη μουσειολογική διάρθρωση του Μουσείου, το 1931, αλλά και η σκοτεινή πλευρά του συλλεκτισμού, με την προσθήκη πλαστών υπογραφών ή τη δημιουργία πλαστών έργων, σχολιάζονται στην έκθεση.

Η διαδρομή της έκθεσης ολοκληρώνεται με δεδομένα της εν εξελίξει τεχνικής ανάλυσης των ρωσικών εικόνων του Μουσείου Μπενάκη που υλοποιείται από το τμήμα συντήρησης, στο πλαίσιο του **ERC RICONTRANS**. Η μελέτη έρχεται να συμπληρώσει τις μακροχρόνιες έρευνες που διεξάγει το μουσείο πάνω στην τεχνολογία των εικόνων και προσφέρει πολύτιμα στοιχεία για την κατανόηση της τεχνικής και των υλικών αλλά και για την συντήρηση των έργων. Οι επισκέπτες

έχουν τη σπάνια ευκαιρία να προσεγγίσουν σε βάθος επιλεγμένα έργα μέσα από τον φακό του στερεομικροσκοπίου.

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)